

104, (.:210 9514517)
& 109, (.: 210 9355996)

www.proodos.gr

6

2016

ΘΕΜΑΤΑ

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α.1.1

Να αποδώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- Μεγάλη Ιδέα
- Αγροτική Μεταρρύθμιση
- Πτώχευση 1893
- Φεντερασιόν

Μονάδες 16

ΘΕΜΑ Α.1.2

Να χαρακτηρίσετε με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις ως σωστές ή λανθασμένες τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος» δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

1. Η νομοθετική ρύθμιση του 1860 προκάλεσε τη ραγδαία εξέλιξη της μεταλλευτικής δραστηριότητας.
2. Η ελληνική βιομηχανία τονώθηκε μετά την προσάρτηση των Ιονίων νήσων και της Θεσσαλίας.
3. Το εμπορικό ισοζύγιο ήταν μόνιμα παθητικό για την Ελλάδα, τουλάχιστον μέχρι το 1913.
4. Η πλειοψηφία των ελληνικών εξαγωγών κατά τον 19^ο αιώνα ήταν φυτικά προϊόντα.
5. Η διατήρηση του οθωμανικού δικαίου, στο χώρο της έγγειας ιδιοκτησίας από το ανεξάρτητο ελληνικό κράτος, άφησε περιθώρια για καταπατήσεις.
6. Στον ιδεολογικό τομέα η επικράτηση της Μεγάλης Ιδέας ευνόησε την ανάπτυξη και τη διάδοση ιδεολογιών με κοινωνικό και ταξικό περιεχόμενο.
7. Το ελληνικό ναυτικό στη διάρκεια του 18^{ου} αιώνα σημείωσε σημαντική ύφεση σε πολλές περιοχές του ελληνικού χώρου.

8. Η μετακίνηση ανθρώπων από την ύπαιθρο στα αστικά κέντρα στόχευε αποκλειστικά σε εγκατάσταση στον αστικό χώρο.
9. Η διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου ολοκληρώθηκε το 1881.
10. Η Εθνική Τράπεζα στηρίχθηκε αρχικά σε κεφάλαια που προήλθαν από το εξωτερικό.
11. Ο εξωτερικός δανεισμός διογκώθηκε κατά τη δεκαετία του 1880.
12. Στον ελληνικό χώρο το πρόβλημα της έγγειας ιδιοκτησίας γνώρισε τις εντάσεις που παρατηρήθηκαν σε άλλα ευρωπαϊκά ή βαλκανικά κράτη.

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Α.2.2.

1. Να αναφέρετε τις συνέπειες που είχε για την ελληνική ναυτιλία η ατμοκίνηση, και τις προσπάθειες που έγιναν για να εκσυγχρονιστούν τα ελληνικά πλοία. Απέδωσαν αυτές οι προσπάθειες;

Μονάδες 6

2. Ποια προβλήματα αντιμετώπισε η Διεθνής Επιτροπή στη διαχείριση των κρατικών εσόδων και ποια ήταν τελικά τα αποτελέσματα αυτής της διαχείρισης;

Μονάδες 8

3. Σε ποια κατάσταση βρισκόταν το πιστωτικό σύστημα της χώρας τα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας και ποιοι παράγοντες δυσχέραιναν τις προσπάθειες που γινόταν για την εύρυθμη λειτουργία του; Με ποιο σκεπτικό προσεγγίστηκε το πρόβλημα από το κράτος;

Μονάδες 8

ΟΜΑΔΑ Β

ΘΕΜΑ Β.1.

Λαμβάνοντας υπόψη το κείμενο των πηγών και τις σχετικές πληροφορίες του σχολικού βιβλίου, να εξηγήσετε γιατί «το σιδηροδρομικό δίκτυο (της Ελλάδας) δεν κατάφερε να εκπληρώσει τις αναπτυξιακές προσδοκίες που στηρίχθηκαν πάνω του».

ΠΗΓΗ 1 Οι σιδηρόδρομοι είναι μέσον ή όργανον μεταφοράς, και όπως παν όργανον πρέπει να ήναι ανάλογον και σύμμετρον προς τον σκοπόν του όπως ήναι χρήσιμον, ούτω και οι σιδηρόδρομοι, ίνα ώσι χρήσιμοι, πρέπει ν' αποφέρωσι τουλάχιστον τα της εκμεταλλεύσεώς των, ως και τον τόκον και το χρεωλύσιον των δαπανηθέντων κεφαλαίων.

Α. Ν. Βερναρδάκη, Περί του εν Ελλάδι Εμπορίου, σ. 366

ΠΗΓΗ 20 μύθος των ελληνικών σιδηροδρόμων αποπνέει μια ιδιαίτερη ειρωνεία. Η πρώτη φάση της κατασκευής τους (1880-1890) ξεκίνησε σχεδόν σαν αντίδραση ενοχής που η χώρα είχε τόσο πολύ αργήσει να προσχωρήσει στη νέα θρησκεία· και από τότε προβάλλεται ως το αναμφίβολοσημάδι της ελληνικής μετάβασης σ' ένα είδος καπιταλισμού. Από πολλές, όμως απόψεις, η χρησιμότητά τους για μια διαδικασία μετάβασης ήταν αμφισβητήσιμη αν όχι τελείως αρνητική. Το ολικό μήκοςγραμμών (λιγότερο από 750 μίλια το 1890, περίπου 850 το 1909) δείχνει ότι η ένεση επενδύσεων δεν ήταν αρκετή για να δημιουργήσει συνθήκες οικονομικής απογείωσης. Αλλά και μεγαλύτερες να ήταν οι επενδύσεις, πάλι θα ήταν σχεδόν άχρηστες. Η κατασκευή σιδηροδρόμων δεν μπορούσε να παίξει τονωτικό ρόλο για ανύπαρκτους βιομηχανικούς κατασκευαστές δικτύου και τροχαίου υλικού, ούτε ήταν αρκετά ισχυρό κίνητρο για να δημιουργηθούν τέτοιες βιομηχανίες σε μια χώρα που δεν είχε αρκετό σίδηρο και κάρβουνο. Είναι χαρακτηριστική η αντίθεση με άλλες χώρες, όπου η κατασκευή σιδηροδρόμων λειτούργησε ως καίριος παράγοντας του καπιταλιστικού μετασχηματισμού περισσότερο με τις επενέργειές της στην εκβιομηχάνιση παρά με την ωφέλειά της για τις μεταφορές. Αλλωστε η σύμπτωση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης δεν επέτρεψε στην Ελλάδα ούτε καν τα ισχνά οφέλη από την κατασκευή των σιδηροδρόμων, που ήταν εφικτά μέσα στις υπανάπτυκτες συνθήκες της οικονομίας της. Αυτά τα οφέλη χρησίμευσαν τελικά μόνο στο να μετριάσουν και να καθυστερήσουν κάπως τη ζημιά της χώρας από τη διεθνή κρίση, ένα είδος άθελης τονωτικής ένεσης. Ακόμα και στον τομέα των μεταφορών η εισφορά του σιδηροδρόμου στην ανάπτυξη της χώρας δεν ήταν αποφασιστική, όχι μόνο γιατί το δίκτυο δεν είχε παντού το ίδιο πλάτος γραμμών αλλά και γιατί είχε κατασκευαστεί ώστε να εξυπηρετεί κυρίως παράλιες περιοχές. Ο ανταγωνισμός της ναυτιλίας θα ήταν ίσως μικρότερη απειλή σ' εποχή οικονομικής άνθησης· έφτασε να είναι σοβαρό εμπόδιο στις συνθήκες οξύτατης κρίσης, που είχαν προξενήσει έναν πόλεμοτιμών στην αγορά των ναυτικών μεταφορών. Πράγματι, αν ο ανταγωνισμός με τη ναυτιλία ήταν ζημιογόνος για τους σιδηροδρόμους, ήταν ακόμα πιο πολύ για τη ναυτιλία. Οι σιδηρόδρομοι την ανταγωνίστηκαν όχι μόνο με τη λειτουργία τους αλλά και με το ίδιο γεγονός ότι κατασκευάστηκαν. Το στήσιμο τους απορρόφησε τεράστια κονδύλια, που διαφορετικά θα μπορούσαν ίσως να επενδυθούν έγκαιρα στον ναυτιλιακό τομέα. [...]

Οι σιδηροδρομικές εκμεταλλεύσεις είχαν πάντα έλλειμμα, όχι μόνο γιατί οι σιδηρόδρομοι είναι συνήθως παθητικοί σε όλο τον κόσμο, αλλά κυρίως γιατί υπήρχαν οι ειδικές ελληνικές συνθήκες που αναφέρθηκαν· και οι κυβερνήσεις του 20ου αιώνα δεν συνέχισαν ουσιαστικά την προσπάθεια

ανάπτυξης του δικτύου, ακριβώς επειδή έδειξε ότι δεν ήταν ούτε κοινωνικά επικερδές μεταφορικό μέσο, ούτε κίνητρο για την εγχώρια βιομηχανία.

Γ. Δερτιλή, *Κοινωνικός μετασχηματισμός και στρατιωτική επέμβαση (1880-1909)*, σσ. 96-99

Μονάδες 25

ΘΕΜΑ Β.2.

Αξιοποιώντας τις ιστορικές γνώσεις σας και το περιεχόμενο των παραθεμάτων: α) Να προσδιορίσετε τα αίτια και να περιγράψετε τις συνέπειες της εισροής κεφαλαίου των Ελλήνων επενδυτών της διασποράς στην Ελλάδα σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο από τη δεκαετία του 1870 μέχρι το τέλος του 19^{ου} αιώνα. β) Να αναφέρετε τις κύριες μορφές δραστηριοτήτων των Ελλήνων ομογενών της διασποράς και να τις χαρακτηρίσετε, αφού παρουσιάσετε, τις σχέσεις τους με την φιλελεύθερη αστική τάξη στην Ελλάδα και τους πολιτικούς εκπροσώπους της.

ΠΗΓΗ

Η εγκατάσταση των Ελλήνων χρηματιστών της διασποράς στην Ελλάδα, είχε επιπτώσεις που μακροπρόθεσμα αποβήκαν καίριες. Πραγματικά, η κυρίαρχη μορφή δραστηριοτήτων των Ελλήνων χρηματιστών αντιστοιχεί στην «τυπική» μορφή δραστηριοτήτων του δυτικού ιμπεριαλιστικού κεφαλαίου, στη διαδικασία διείσδυσής τους στις χώρες της περιφέρειας: αξιοποίηση μεταλλείων, κατασκευή σιδηροδρόμων και ίδρυση τραπεζιτικών οργανισμών για τον έλεγχο των πιστώσεων και των δημόσιων προσόδων. Πρόκειται για τις κυρίαρχες μορφές δραστηριότητας του αγγλικού, γαλλικού και γερμανικού κεφαλαίου, στις ημιαποικιακές χώρες της Ανατολικής Μεσογείου (Αίγυπτο, Οθωμανική Αυτοκρατορία), και γενικότερα σ' όλες τις χώρες της περιφέρειας. Η εντεινόμενη δυσχέρεια στην εξεύρεση προσοδοφόρων διεξόδων στις μητροπόλεις, και οι εγγενείς ανάγκες επέκτασης του καπιταλισμού που βρισκόταν σε διαρκή αναζήτηση νέων αγορών στις περιφέρειες, εκφράζονται με την προτίμηση των κεφαλαιούχων των μητροπόλεων για τέτοιου τύπου δραστηριότητες. Πράγματι, οι μορφές αυτές, παρουσιάζουν το τριπλό πλεονέκτημα να είναι εξαιρετικά κερδοφόρες, σε σχέση με τα τρέχοντα ποσοστά κέρδους των μητροπόλεων, να συμβάλλουν στη δημιουργία μιας τεχνικο-οικονομικής υποδομής απαραίτητης για την εμπορική διείσδυση σε περιοχές με προκαπιταλιστικές ακόμηδομές, και να μην αντιμετωπίζουν τον ανταγωνισμό και την αντίθεση της ντόπιας άρχουσας τάξης, ανίκανης να

συγκεντρώσει και ν' αξιοποιήσει τα σημαντικά ποσά που απαιτούν οι ανάλογες επιχειρήσεις. Επιπλέον, μπορούσαν και να οδηγήσουν βαθμιαία στον ολοκληρωτικό έλεγχο του μηχανισμού των κρατικών εισπράξεων. Και αν η νέα φάση, στην οποία βρισκόταν ο παγκόσμιος καπιταλισμός μετά το 1880, υπήρξε αναμφίβολα ο δομικά απαραίτητος όρος για την εισροή των ξένων κεφαλαίων σε παγκόσμιο επίπεδο, η πολιτική του ελληνικού κράτους υπήρξε επίσης αποφασιστικής σημασίας για την προώθηση των κεφαλαίων αυτών προς τις συγκεκριμένες τους κατευθύνσεις. Η άνοδος της ανακαινιστικής κυβέρνησης του Τρικούπη στην εξουσία -βασικού εκπρόσωπου της φιλελεύθερης αστικής τάξης- και η γενικευμένη ανάπτυξη της χώρας εκείνη την περίοδο, δεν μπορούν βέβαια ν' αποδοθούν αποκλειστικά στην αλλαγή της διεθνούς συγκυρίας. Μια τέτοιου είδους ερμηνεία θα ήταν καθαρά μηχανιστική. Δεν μπορεί να είναι απλή σύμπτωση η πλήρης αντιστοιχία των εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων του πλήρους μετασχηματισμού του πολιτικού και οικονομικού χώρου. Το σημαντικό στοιχείο, λοιπόν, είναι η εκ του μηδενός συγκρότηση μιας συμπαγούς οικονομικής ολιγαρχίας, που μέσα σε λίγα χρόνια κυριάρχησε απόλυτα στον οικονομικό χώρο της ανεξάρτητης Ελλάδας, και παρουσιάζει μια σειρά από ιδιαίτερα γνωρίσματα ... Αντίθετα με το ντόπιο, υποτυπώδες κεφάλαιο, που βασικά κατευθύνεται προς το εξωτερικό εμπόριο, είτε προς τις νέες μεταποιητικές δραστηριότητες -κυρίως προς τις βιομηχανίες ειδών διατροφής και υφασμάτων- το κεφάλαιο το ελεγχόμενο από τη χρηματιστική ολιγαρχία, αδιαφορεί εντελώς για τους τομείς αυτούς, και μέχρι τον Πρώτο παγκόσμιο πόλεμο συνεχίζει να διοχετεύει το δυναμικό του προς μη παραγωγικές δραστηριότητες. Από την άλλη μεριά, η οικονομική αυτή ολιγαρχία που ταχύτατα ξεπέρασε την παροδική κρίση (συνέπεια της πτώσης των αξιών και των μετοχών), συγχωνεύτηκε βαθμιαία με την ενδογενή παραδοσιακή άρχουσα τάξη, και στο πολιτικό επίπεδο ενήργησε σαν το ισχυρότερο τμήμα της ντόπιας κυρίαρχης τάξης.

Κ. Τσουκαλά, Εξάρτηση και αναπαραγωγή, Ο κοινωνικός ρόλος των εκπαιδευτικών μηχανισμών στην Ελλάδα: 1830-1922, σ. 253 και σελ. 256-257

Μονάδες 25

ΜΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑΤΑ

A1.1.Μεγάλη Ιδέα: «Στο μεταξύ η πρόοδος του εκτός των εθνικών συνόρων ελληνισμού ...καθιστώντας συχνά τις οικονομικές πρωτοβουλίες έρμαιο των εθνικών κρίσεων».

Αγροτική Μεταρρύθμιση: «Καθώς η κατοχή γης έπαυε προοδευτικά να είναι πηγή εξουσίας και κοινωνικού -ταξικού- κύρους, άνοιξαν οι δρόμοι για την αγροτική μεταρρύθμιση. Την κατάργηση δηλαδή των μεγάλων ιδιοκτησιών και την κατάτμηση των αξιοποιήσιμων εδαφών σε μικρές παραγωγικές μονάδες, οικογενειακού χαρακτήρα, που ανταποκρίνονταν καλύτερα στις νέες παραγωγικές και κοινωνικές συνθήκες.»

Πτώχευση 1893: «Κατά το έτος 1893 η Ελλάδα βρέθηκε σε αδυναμία να εξυπηρετήσει τα τοκοχρεολύσια των εξωτερικών της δανείων και ζήτησε επαναδιαπραγμάτευση του δημόσιου χρέους της. Η «πτώχευση», όπως χαρακτηρίστηκε, δεν ήταν ασυνήθιστη επιλογή των φτωχότερων κρατών, στην Ελλάδα όμως της εποχής εκείνης είχε μεγάλο πολιτικό κόστος.»

Φεντερασιόν: «Η ενσωμάτωση της Θεσσαλονίκης στην Ελλάδα, μιας πόλης με σημαντικό -για τα μέτρα της περιοχής- βιομηχανικό υπόβαθρο και με κοσμοπολίτικο χαρακτήρα, αποτέλεσε σημείο αναφοράς για το εργατικό κίνημα. Η μεγάλη πολυεθνική εργατική οργάνωση της πόλης, η Φεντερασιόν, με πρωτεργάτες σοσιαλιστές από την ανοιχτή σε νέες ιδέες εβραϊκή κοινότητα της πόλης, αποτέλεσε σημαντικό δίαυλο για τη διάδοση σοσιαλιστικής και εργατικής ιδεολογίας στη χώρα.»

A.1.2

13. (Σ)
14. (Λ) δεν
15. (Σ)
16. (Λ)γεωργικά
17. (Λ)βυζαντινορωμαϊκό, το οποίο υιοθέτησε το ελεύθερο ελληνικό κράτος
18. (Λ)δεν
19. (Λ) σημαντική ναυτιλιακή και εμπορική δραστηριότητα σε πολλές παραλιακές περιοχές του ελληνικού χώρου και σε νησιά.
20. (Λ)δεν
21. (Λ)1893
22. (Σ)
23. (Σ)
24. (Λ)δεν

ΘΕΜΑ Α.2.2.

1. («Οι πρωτοβουλίες...ποτάμι»)
2. («Ο στόχος...παρελθόντος»)
3. («Το πιστωτικό σύστημα της χώρας βρισκόταν πραγματικά... συμφέροντα ειδικών κοινωνικών ομάδων.»)

ΘΕΜΑ Β1.

Σχολικό βιβλίο: «Πραγματικά, το σιδηροδρομικό δίκτυο κλήθηκε να εξυπηρετήσει...Και, φυσικά, ένα συγκοινωνιακό δίκτυο δύσκολα μπορεί να πετύχει τόσο ριζοσπαστικές αλλαγές.»

Στοιχεία από τις πηγές

Πηγή1 : «οι σιδηρόδρομοι, ίνα ώσιχρήσιμοι, πρέπει ν' αποφέρωσι τουλάχιστον τα της εκμεταλλεύσεώς των, ως και τον τόκον και το χρεωλύσιον των δαπανηθέντων κεφαλαίων»

Πηγή2:

- προβάλλεται ως το αναμφίβολοσημάδι της ελληνικής μετάβασης σ' ένα είδος καπιταλισμού. Από πολλές, όμως απόψεις, η χρησιμότητά τους για μια διαδικασία μετάβασης ήταν αμφισβητήσιμη αν όχι τελείως αρνητική.
- Το ολικό μήκοςγραμμών (λιγότερο από 750 μίλια το 1890, περίπου 850 το 1909) δείχνει ότι η ένεση επενδύσεων δεν ήταν αρκετή για να δημιουργήσει συνθήκες οικονομικής απογείωσης. Αλλά και μεγαλύτερες να ήταν οι επενδύσεις, πάλι θα ήταν σχεδόν άχρηστες.
- Η κατασκευή σιδηροδρόμων δεν μπορούσε να παίξει τονωτικό ρόλο για ανύπαρκτους βιομηχανικούς κατασκευαστές δικτύου και τροχαίου υλικού, ούτε ήταν αρκετά ισχυρό κίνητρο για να δημιουργηθούν τέτοιες βιομηχανίες σε μια χώρα που δεν είχε αρκετό σίδηρο και κάρβουνο.
- Είναι χαρακτηριστική η αντίθεση με άλλες χώρες, όπου η κατασκευή σιδηροδρόμων λειτούργησε ως καιρίος παράγοντας του καπιταλιστικού μετασχηματισμού περισσότερο με τις επενέργειές της στην εκβιομηχάνιση παρά με την ωφέλειά της για τις μεταφορές.
- Άλλωστε η σύμπτωση της παγκόσμιαιοικονομικής κρίσης δεν επέτρεψε στην Ελλάδα ούτε καν τα ισχνά οφέλη από την κατασκευή των σιδηροδρόμων, που ήταν εφικτά μέσα στις υπανάπτυκτες συνθήκες της οικονομίας της. Αυτά τα οφέλη χρησίμευσαν τελικά μόνο στο να μετριάσουν και να

καθυστερήσουν κάπως τη ζημιά της χώρας από τη διεθνή κρίση, ένα είδος άθελης τονωτικής ένεσης.

- Ακόμα και στον τομέα των μεταφορών η εισφορά του σιδηροδρόμου στην ανάπτυξη της χώρας δεν ήταν αποφασιστική, όχι μόνο γιατί το δίκτυο δεν είχε παντού το ίδιο πλάτος γραμμών αλλά και γιατί είχε κατασκευαστεί ώστε να εξυπηρετεί κυρίως παράλιες περιοχές.
- Ο ανταγωνισμός της ναυτιλίας θα ήταν ίσως μικρότερη απειλή σ' εποχή οικονομικής άνθησης· έφτασε να είναι σοβαρό εμπόδιο στις συνθήκες οξύτατης κρίσης, που είχαν προξενήσει έναν πόλεμο στην αγορά των ναυτικών μεταφορών. Πράγματι, αν ο ανταγωνισμός με τη ναυτιλία ήταν ζημιογόνος για τους σιδηροδρόμους, ήταν ακόμα πιο πολύ για τη ναυτιλία. Οι σιδηρόδρομοι την ανταγωνίστηκαν όχι μόνο με τη λειτουργία τους αλλά και με το ίδιο γεγονός ότι κατασκευάστηκαν. Το στήσιμο τους απορρόφησε τεράστια κονδύλια, που διαφορετικά θα μπορούσαν ίσως να επενδυθούν έγκαιρα στον ναυτιλιακό τομέα.
- Οι σιδηροδρομικές εκμεταλλεύσεις είχαν πάντα έλλειμμα, όχι μόνο γιατί οι σιδηρόδρομοι είναι συνήθως παθητικοί σε όλο τον κόσμο, αλλά κυρίως γιατί υπήρχαν οι ειδικές ελληνικές συνθήκες που αναφέρθηκαν· και οι κυβερνήσεις του 20ου αιώνα δεν συνέχισαν ουσιαστικά την προσπάθεια ανάπτυξης του δικτύου, ακριβώς επειδή έδειξε ότι δεν ήταν ούτε κοινωνικά επικερδές μεταφορικό μέσο, ούτε κίνητρο για την εγχώρια βιομηχανία.

Θεμα Β2.

α) σχολ.βιβλίο «Οι πρώτες δειλές ενδείξεις συνεργασίας του ελληνικού κράτους με τους Έλληνες ομογενείς εμφανίστηκαν στη δεκαετία του 1870... οι οποίοι αναζήτησαν με τη σειρά τους νέα πεδία επιχειρηματικής δραστηριότητας, ανακαλύπτοντας έτσι και την Ελλάδα.» και «Οι τοποθετήσεις σε ακίνητα, τοποθετήσεις επίδειξης, που κόσμησαν την Αθήνα με λαμπρά νεοκλασικά αρχοντικά, δίνοντας σε μερικές κεντρικές περιοχές της αριστοκρατικό και κοσμοπολίτικο χαρακτήρα, αποτέλεσαν τον προάγγελο της δραστηριοποίησης των ομογενών στη χώρα. Η διείσδυσή τους στην ελληνική αγορά έγινε με γνώμονα την αξιοποίηση ευκαιριών για υψηλά κέρδη.»

Στοιχεία από τη πηγή

- Αιτία: Η εντεινόμενη δυσχέρεια στην εξεύρεση προσοδοφόρων διεξόδων στις μητροπόλεις, και οι εγγενείς ανάγκες επέκτασης του καπιταλισμού που βρισκόταν σε διαρκή αναζήτηση νέων αγορών στις περιφέρειες, εκφράζονται με την προτίμηση των κεφαλαιούχων των μητροπόλεων για τέτοιου τύπου δραστηριότητες.

- **Συνέπειες:** Η εγκατάσταση των Ελλήνων χρηματιστών της διασποράς στην Ελλάδα, είχε επιπτώσεις που μακροπρόθεσμα αποβήκαν καίριες.
 - Πράγματι, οι μορφές αυτές, παρουσιάζουν το τριπλό πλεονέκτημα να είναι εξαιρετικά κερδοφόρες, σε σχέση με τα τρέχοντα ποσοστά κέρδους των μητροπόλεων, να συμβάλλουν στη δημιουργία μιας τεχνικο-οικονομικής υποδομής απαραίτητης για την εμπορική διεξόδου σε περιοχές με προκαπιταλιστικές αδόμηδες, και να μην αντιμετωπίζουν τον ανταγωνισμό και την αντίθεση της ντόπιας άρχουσας τάξης, ανίκανης να συγκεντρώσει και ν' αξιοποιήσει τα σημαντικά ποσά που απαιτούν οι ανάλογες επιχειρήσεις. Επιπλέον, μπορούσαν και να οδηγήσουν βαθμιαία στον ολοκληρωτικό έλεγχο του μηχανισμού των κρατικών εισπράξεων.
- Και αν η νέα φάση, στην οποία βρισκόταν ο παγκόσμιος καπιταλισμός μετά το 1880, υπήρξε αναμφίβολα ο δομικά απαραίτητος όρος για την εισροή των ξένων κεφαλαίων σε παγκόσμιο επίπεδο, η πολιτική του ελληνικού κράτους υπήρξε επίσης αποφασιστικής σημασίας για την προώθηση των κεφαλαίων αυτών προς τις συγκεκριμένες τους κατευθύνσεις.

β) Σχολ. βιβλίο: «Η πώληση, λόγω χάρη, των τσιφλικιών της Θεσσαλίας... Λίγο αργότερα ακολούθησαν επενδύσεις στο εμπόριο, στις μεταλλευτικές δραστηριότητες, στα δημόσια έργα της τρικουπικής περιόδου και στο δανεισμό του δημοσίου.» και «Βασικό χαρακτηριστικό αυτών των επενδύσεων ήταν ο ευκαιριακός χαρακτήρας και η ρευστότητά τους... Στην Ανατολική Μεσόγειο, στις παρυφές δηλαδή του σκληρού πυρήνα της καπιταλιστικής ανάπτυξης, το κεφάλαιο λειτουργούσε με βάση το κυνήγι της ευκαιρίας, της γρήγορης απόδοσης, την κερδοσκοπία, με λίγα λόγια.»

Στοιχεία από τη πηγή:

- Πραγματικά, η κυρίαρχη μορφή δραστηριοτήτων των Ελλήνων χρηματιστών αντιστοιχεί στην «τυπική» μορφή δραστηριοτήτων του δυτικού ιμπεριαλιστικού κεφαλαίου, στη διαδικασία διεξόδου τους στις χώρες της περιφέρειας: αξιοποίηση μεταλλείων, κατασκευή σιδηροδρόμων και ίδρυση τραπεζιτικών οργανισμών για τον έλεγχο των πιστώσεων και των δημόσιων προσόδων. Πρόκειται για τις κυρίαρχες μορφές δραστηριότητας του αγγλικού, γαλλικού και γερμανικού κεφαλαίου, στις ημιαποικιακές χώρες της Ανατολικής

Μεσογείου (Αίγυπτο, Οθωμανική Αυτοκρατορία), και γενικότερα σ' όλες τις χώρες της περιφέρειας.

- Η άνοδος της ανακαινιστικής κυβέρνησης του Τρικούπη στην εξουσία -βασικού εκπρόσωπου της φιλελεύθερης αστικής τάξης- και η γενικευμένη ανάπτυξη της χώρας εκείνη την περίοδο, δεν μπορούν βέβαια ν' αποδοθούν αποκλειστικά στην αλλαγή της διεθνούς συγκυρίας.
- Το σημαντικό στοιχείο, λοιπόν, είναι η εκ του μηδενός συγκρότηση μιας συμπαγούς οικονομικής ολιγαρχίας, που μέσα σε λίγα χρόνια κυριάρχησε απόλυτα στον οικονομικό χώρο της ανεξάρτητης Ελλάδας, και παρουσιάζει μια σειρά από ιδιαίτερα γνωρίσματα ...
- Αντίθετα με το ντόπιο, υποτυπώδες κεφάλαιο, που βασικά κατευθύνεται προς το εξωτερικό εμπόριο, είτε προς τις νέες μεταποιητικές δραστηριότητες -κυρίως προς τις βιομηχανίες ειδών διατροφής και υφασμάτων- το κεφάλαιο το ελεγχόμενο από τη χρηματιστική ολιγαρχία, αδιαφορεί εντελώς για τους τομείς αυτούς, και μέχρι τον Πρώτο παγκόσμιο πόλεμο συνεχίζει να διοχετεύει το δυναμικό του προς μη παραγωγικές δραστηριότητες.
- Από την άλλη μεριά, η οικονομική αυτή ολιγαρχία που ταχύτατα ξεπέρασε την παροδική κρίση (συνέπεια της πτώσης των αξιών και των μετοχών), συγχωνεύτηκε βαθμιαία με την ενδογενή παραδοσιακή άρχουσα τάξη, και στο πολιτικό επίπεδο ενήργησε σαν το ισχυρότερο τμήμα της ντόπιας κυρίαρχης τάξης.